

Άρειος Πάγος 270/1988, Τμ. Β'

Πηγή: Ε.Ε.Δ. 48/89 σελ. 380

Περίληψη: Σε περίπτωση θανάτου από εργατικό ατύχημα, εάν ο παθών ήταν ασφαλισμένος του Ι.Κ.Α., ο εργοδότης, οι προστηθέντες απ' αυτόν και οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση απαλλάσσονται απ' την υποχρέωση προς αποζημίωση, αν το ατύχημα οφείλεται σε οποιασδήποτε φύσης αμέλειά τους, δηλαδή και στην περίπτωση κατά την οποία το ατύχημα έγινε επειδή δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις για τους όρους ασφαλείας των εργαζομένων. - Διατηρείται μόνο το δικαίωμα αποζημίωσης κατά το κοινό δίκαιο κατά τρίτων υπαιτίων προσώπων, δηλαδή των προσώπων που είναι διαφορετικοί απ' τον εργοδότη, τους προστηθέντες και τους εργαζομένους στην επιχείρηση μισθωτούς.

Κυριότερες διατάξεις: Β.δ. 24.7/25.8.1920 άρθρ. 16. Α.ν. 1846/1951 άρθρ. 34 § 2, 60 § 3.

Απόφαση Δικαστηρίου

Προεδρεύων ο Αντιπρόεδρος κ. ΒΑΛ. ΛΙΝΑΡΔΟΣ

Εισηγητής ο Αρεοπαγίτης κ. ΣΩΚΡ. ΣΩΚΡΑΤΙΔΗΣ

Δικηγόροι: ο κ. Ιωάννης Τριανταφυλλόπουλος και η κ. Κρυστ. Νικολιού

Κατά το άρθρο 16 του κωδικοποιηθέντος, με το β.δ. της 24.7-25.8.1920, ν. 551/1914 "Οι παθόντες εξ ατυχήματος του άρθρου 1, δυναμένου να αποδοθεί εις δόλον του εργοδότη ή του υπ' αυτού προστηθέντος προσώπου, ως και τα αντ' αυτών, κατά τας διατάξεις του άρθρου 6 δικαιούμενα πρόσωπα, έχουν το εκλεκτικόν δικαίωμα να ασκώσιν είτε την εκ του παρόντος νόμου είτε την εκ του κοινού αστικού δικαίου προσήκουσαν αυτοίς αξίωσιν προς αποζημίωσιν. Το αυτό ισχύει και διά την περίπτωσιν καθ' ην το ατύχημα επήλθεν εν εργασίᾳ ἢ επιχειρήσει, εν τη οποία δεν ετηρήθησαν αι διατάξεις ισχυόντων νόμων, διαταγμάτων ἢ κανονισμῶν περί των ὀρων ασφαλείας και ἔνεκα μη τηρήσεως τούτων... Εν περιπτώσει επιλογῆς της κατά τον παρόντα νόμον αποζημιώσεως, τα αυτά πρόσωπα διατηροῦν την κατά το κοινόν αστικόν δίκαιον προσήκουσαν αυτοίς αξίωσιν εναντίον του υπαιτίου του ατυχήματος προσώπου, εφ' ὅσον αυτό εἶναι διάφορον του κατά τον παρόντα νόμον προς αποζημίωσιν υποχρέου...". Κατά το άρθρο 34 § 2 α.ν. 1846/1951 "περί Κοινωνικῶν Ασφαλίσεων": "Εάν διά δικαστικῆς αποφάσεως βεβαιούται ὅτι το ατύχημα εν τη εκτελέσει της υπηρεσίας ἢ ἐξ αφορμῆς αὐτῆς οφείλεται εις δόλον του εργοδότη ἢ του υπ' αυτού προστηθέντος προσώπου, ο εργοδότης υποχρεούται ὅπως καταβάλλῃ: α) εις το Ι.Κ.Α. πᾶσαν την δαπάνην τούτου την προκληθείσαν εκ της λόγω ατυχήματος χορηγήσεως παροχῶν και β) εις τα πρόσωπα ἢ εν περιπτώσει θανάτου τούτου εις τα κατά το άρθρο 28 πρόσωπα την διαφορὰν μεταξύ του ποσού της κατά τον Αστικόν Κώδικα ἀνηκούσης αυτοίς αποζημιώσεως και του ολικού ποσού των κατά τον παρόντα νόμον χορηγητέων αυτοίς παροχῶν...". Τέλος κατά το άρθρο 60 § 3 του ανωτέρω α.ν. "Εἰς περίπτωσιν ἀνικανότητος προς εργασίαν ἢ θανάτου οφειλομένου εις ατύχημα εκ βίαιου συμβάντος, ἐπελθόντος εν τη εκτελέσει της εργασίας ἢ ἐξ αφορμῆς αὐτῆς, εάν ο παθών περιλαμβάνεται μεταξύ των ασφαλιστέων κατά τον παρόντα νόμον προσώπων ἢ εν περιπτώσει θανάτου του τα εν άρθρω 28 § 6 αναφερόμενα πρόσωπα, δικαιούνται των παροχῶν της ασφαλίσεως του παρόντος νόμου, ο οικείος εργοδότης ἀπαλλάσσεται της εκ των διατάξεων του β. διατάγματος της 14ης Ἰουλίου 1920 "περί κωδικοποιήσεως των νόμων περί ευθύνης προς αποζημίωσιν των ἐξ ατυχήματος εν τη εργασίᾳ παθόντων εργατῶν ἢ υπαλλήλων", ως αὐταί ετροποποιήθησαν μεταγενεστέρως, υποχρεώσεως προς καταβολήν της παρά τούτων προβλεπομένης αποζημιώσεως, ἐξόδων νοσηλείας και κηδείας". Από τον συνδυασμό των διατάξεων που παρατέθηκαν προκύπτει ὅτι σε περίπτωση θανάτου από βίαιο συμβάν, κατά την εκτέλεση της εργασίας ἢ ἀπό αφορμῆ αὐτῆς, αν τα αναφερόμενα στο άρθρο 28 § 6 α.ν. 1846/1951 πρόσωπα, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται και η χήρα του φονευθέντος, δικαιούνται των παροχῶν ἀπό την ασφάλιση του νόμου αυτού, ο οικείος εργοδότης οι προστηθέντες ἀπό αυτόν και οι εργαζόμενοι στην επιχείρηση ἀπαλλάσσονται της υποχρεώσεως προς αποζημίωση, αν το ατύχημα οφείλεται σε οποιασδήποτε φύσεως ἀμέλεια αὐτῶν (εργοδότη κλπ.), δηλαδή και στην περίπτωση κατά την οποία το ατύχημα έγινε επειδή δεν τηρήθηκαν οι διατάξεις για τους ὀρους ασφαλείας των εργαζομένων, διατηρουμένου του δικαιώματος αποζημιώσεως κατά το κοινό δίκαιο μόνον κατά των τρίτων υπαιτίων προσώπων, δηλαδή των προσώπων που εἶναι διαφορετικά ἀπό τον εργοδότη, τους προστηθέντες ἀπό αυτόν και τους εργαζομένους στην επιχείρηση μισθωτούς (Ολομ. Α.Π. 1267/1976(*)).

Στην προκειμένη περίπτωση, κατά τις παραδοχές της προσβαλλομένης αποφάσεως, ο θάνατος του συζύγου της αναιρεσίβλητης, εργάτη στην επιχείρηση (λατομείο ἐξορύξεως λίθων) του πρώτου ανααιρεσιόντος ἐπῆλθε ἀπό βίαιο συμβάν, κατά την εκτέλεση της εργασίας του, και οφείλεται σε παράβαση "των προαναφερθέντων ὀρων ασφαλείας" ἀπό τον εργοδότη και ἀμέλεια των προστηθέντων ἀπό αυτόν Ν.Κ. (δεν μετέχει της δίκης αὐτῆς) και Χ.Ν. (ο δεῦτερος των

αναιρεσιόντων). Μετά ταύτα κρίνοντας ότι οι ανωτέρω ήσαν αποκλειστικά υπαίτιοι του ατυχήματος δέχθηκε ότι ορθά το πρωτοβάθμιο δικαστήριο επεδίκασε στην αναιρεσίβλητη αποζημίωση λόγω στερήσεως διατροφής. Οι αναιρεσιόντες όμως, όπως προκύπτει από τα προσκομιζόμενα δικόγραφα, με τον δεύτερο λόγο της εφέσεώς των, όπως παραδεκτά διευκρινίσθηκε με τις προτάσεις που υπέβαλαν στο Εφετείο, επανέφεραν τον προβληθέντα και πρωτοδίκως ισχυρισμό τους κατά τον οποίο ο φονευθείς υπαγότανε στην ασφάλιση του Ι.Κ.Α. και αφού επρόκειτο για εργατικό ατύχημα, το οποίο δεν οφειλότανε σε δόλο, αλλά έστω σε ειδική αμέλεια αυτών, δεν είχαν υποχρέωση να καταβάλουν αποζημίωση κατά το άρθρ. 60 α.ν. 1846/1951. 1/4πως συνάγεται από την απόφαση, αυτή δεν έλαβε υπόψη της τον ανωτέρω ισχυρισμό και τα αναφερόμενα για συνταξιοδότηση της ενάγουσας από το Ι.Κ.Α. είναι σχετικά με την εφαρμογή της διατάξεως του άρθρου 930 αρ. 3 Α.Κ. Το θέμα δηλαδή της απαλλαγής του εργοδότη και των προστηθέντων από αυτόν με βάση τις διατάξεις του άρθρου 60 § 3 α.ν. 1846/1951 δεν ερευνήθηκε. Συνεπώς η απόφαση δεν έλαβε υπόψη της "πράγματα" που προτάθηκαν και ειδικώτερα τον παραπάνω αυτοτελή ισχυρισμό (ένσταση) που έτεινε στην κατάλυση της αγωγής και ασκούσε ουσιώδη επιρροή στην έκβαση της δίκης και πρέπει να αναιρεθεί κατά τον βάσιμο πρώτο λόγο του δικογράφου των προσθέτων (άρθ. 559 αρ. 8 Κ.Πολ.Δ.).

Αναιρουμένης της αποφάσεως οι διάδικοι επανέρχονται στην πριν από αυτή κατάσταση, επειδή δε η υπόθεση δεν χρήζει περαιτέρω διευκρινήσεως πρέπει το δικαστήριο να την κρατήσει προς εκδίκαση (άρθρ. 579 § 1, 580 § 3 εδ. α' Κ.Πολ.Δ.).

1/4πως αποδεικνύεται από τις ένορκες καταθέσεις των μαρτύρων που εξετάστηκαν στο πρωτοβάθμιο δικαστήριο (υπ' αριθ. 19/1983 πρακτικά) και τα έγγραφα που επικαλούνται και προσκομίζουν οι διάδικοι, ο σύζυγος της εφεσίβλητης Θ.Σ., εργαζόμενος από του 1979 ως εργάτης στο λατομείο του πρώτου των εκκαλούντων, τραυματίστηκε θανάσιμα την 17 Απριλίου 1981, κατά την εκτέλεση της εργασίας του και ειδικώτερα ενώ γινότανε φόρτωση ενός ογκολίθου βάρους 11 τόννων. Το εργατικό αυτό ατύχημα οπωσδήποτε δεν οφειλότανε σε δόλο οποιουδήποτε αλλά αμέλεια και του δεύτερου των εκκαλούντων, σε συνδυασμό με μη τήρηση των όρων ασφαλείας από τον πρώτο. Ο παθών ήταν ασφαλισμένος (καίτοι θα αρκούσε να ήταν μόνο ασφαλιστέος) στο Ι.Κ.Α., για τον κλάδο συντάξεως, πράγμα το οποίο, ανεξάρτητα και προς οτιδήποτε άλλο, αποδεικνύεται από την υπ' αριθ. 1204/28.1.1983 βεβαίωση του Υποκαταστήματος Ι.Κ.Α. του Αμαρουσίου, κατά την οποία στην εφεσίβλητη καταβάλλεται, από 1ης Μαΐου 1981, σύνταξη λόγω θανάτου του συζύγου της Θεοδώρας, από εργατικό ατύχημα. Αφού συνεπώς το εργατικό αυτό ατύχημα δεν οφειλότανε σε δόλο αλλά στην παραπάνω αμέλεια και ο παθών ήταν ασφαλισμένος στο Ι.Κ.Α. η χήρα του δεν δικαιούται αποζημιώσεως (κατά τις διατάξεις του Αστικού Δικαίου) από τον εργοδότη και τους προστηθέντες από αυτόν, κατ' εφαρμογή των παραπάνω διατάξεων. Έπρεπε συνεπώς η αγωγή, καθ' όσον ζητείτο με αυτή επιδίκαση αποζημιώσεως (ζητήθηκε και επιδίκαση ψυχικής οδύνης, αλλά το σχετικό αίτημα απορρίφθηκε, χωρίς να ασκηθεί έφεση από την ενάγουσα), να απορριφθεί. Αντιθέτως κρίνοντας το πρωτοβάθμιο δικαστήριο έσφαλε, κατά τον βάσιμο δεύτερο λόγο της εφέσεως, όπως διευκρινίσθηκε και πρέπει να εξαφανισθεί η εκκαλουμένη απόφαση μερικά, δηλαδή καθόσον δέχθηκε την αγωγή και στρεφότανε αυτή κατά των ήδη εκκαλούντων (υπάρχει και άλλος εναγόμενος, ο οποίος όμως δεν περιλαμβάνεται μεταξύ των εκκαλούντων). Διακρατώντας το δικαστήριο την έρευνα της αγωγής, κατά τα παραπάνω όρια, πρέπει να την απορρίψει κατά παραδοχή της ενστάσεως των εναγομένων. (Αναιρεί την 23/1984 απόφ. του Εφετείου Ναυπλίου).

(*) Βλ. ΕΕργΔ 36, 198 με αντίθετα σχόλια.